

Až se stát zeptá, co jsme dělali celý rok

Eva Semrádová

Řádky pro dobrovolného knihovníka

Protivné jako daňové přiznání je p mnohého knihovníka každoroční vyplňování statistického výkazu nebo sepisování roční zprávy o činnosti. Proč se to vlastně dělá?

Stejně jako u daňového přiznání jde v konečném výsledku o peníze. O peníze, knihy, nábytek, počítače atd., které knihovna získá v příštím roce.

Čísla a informace z ročního výkazu využívá v první řadě profesionální pracoviště, které se o vesnickou knihovnu stará, rozhoduje o nákupu a rozvozu knih, pomáhá při revizích, nabízí školení a podporuje zájmy knihovny při jednání na obecním úřadě. Statistické údaje z celé republiky pak slouží státu k určování efektivnosti finančních prostředků vynaložených na knihovnictví. Výsledkem takového hodnocení může být například podpora v podobě grantů na projekty připojení knihoven k internetu, na nákup technického vybavení, na ochrana fondů či na odborné vzdělávání. A nakonec – statistický přehled o stavu knihovnictví se poskytuje společně s dalšími oblastmi kultury do zahraničí (například pro UNESCO a ústředí Evropské unie), kde přispívá k celkovému obrazu vzdělanosti a kulturnosti naší země.

Regionální služby, které podle nového knihovnického zákona nabízejí pověřené a krajské knihovny, by měly vesnickým knihovnám přinést více odborné péče a lepší nabídku knih. Pod názvem regionální služby se skrývají státní peníze, které jsou určeny pro obecní knihovny, ovšem stejně jako u grantů pouze pro knihovny řádně zaevidované v celostátní evidenci Ministerstva kultury ČR (příjem žádostí o evidenci do 31. 12. 2002). Pověřené knihovny budou plánovat účelné využití státních peněz na regionální služby a budou k tomu potřebovat ještě více informací o „svých“ knihovnách než najdou ve statistickém výkazu. V nejbližší době si budou shromažďovat adresy knihoven a základní údaje o pracovnících, sestavovat přehledy o vybavení knihoven, počtu obyvatel, otevírací době atd.

Při vyplňování statistického výkazu i při sběru dalších informací má každá knihovna zapojená do regionálního systému nárok na pomoc a radu svého knihovnického konzultanta. V našem kraji najdeme oblasti, kde už několik let dostává dobrovolník na konci roku podrobný a přehledný návod na vyplňování výkazu včetně vysvětlení, k čemu je to vyplňování dobré. Zná svého konzultanta a ví, že mu ochotně poradí. Tam fungují regionální služby a knihovny pocítují jejich výhody. Tam není nespokojený knihovník, který by potřeboval číst tyto řádky.

Novinky pro profesionála

Profesionál zná důvody sběru ročních dat. Více ho zajímá způsob, jakým má pracovat. Ruční přepisování a kalkulačka v dnešní době computerů nikoho neláká.

O jednom regionu s 80 knihovnami se jen v roční statistice shromažďuje cca 6 000 údajů. Zpracovatel statistiky má od loňského roku k dispozici celostátní sběrný program IPOS, který ovšem loni přinesl jen přepisování čísel do počítače, a práci s papírem a kalkulačkou neodstranil. Pro rok 2002 má dojít k nápravě a doplnění programu. Nepočítá se s doplněním funkcí pro porovnávání s minulým rokem a s nabídkou přepočtených ukazatelů, protože je Informační a poradenské středisko ke své práci

nepotřebuje, o údajích nestatistických ani nemluvě.

V našem kraji používáme již několikátý rok pomůcku – program STAT v Microsoft Excel - a uvažujeme o jejím rozšíření o možnost vytvářet databáze knihoven regionu v prostředí Microsoft Access. Pokud by sběrný program IPOS plně zautomatizoval práci s ročním statistickým výkazem, nabízí se možnost doplnit systém STAT pro potřeby pověřených knihoven a některé pro regionální funkce nepodstatné údaje statistického výkazu naopak nesledovat.

Programy IPOS a STAT nejsou konkurenční. Každý z nich sleduje jiný cíl a oba systémy se stále vyvíjejí s ohledem na dostupnost informační techniky v knihovnách. Pro tento čas nejsou schopné mezi sebou převádět data, proto knihovník, který sleduje oba cíle – jak statistiku, tak chce mít databázi knihoven - bude muset některá data vložit do každého z nich zvlášť. I tak je to postup rychlejší, než když nechá svůj PC vypnutý a bude pracovat klasickou metodou. A navíc lze předpokládat, že s dalším rozvojem informačních technologií a rozšířením počtu knihoven připojených na internet půjde i tato vada odstranit.